

2020.01.10

Projekto idėjos aprašas

NACIONALINĖS ŽEMĖS TARNYBOS (NŽT) IR LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ADMINISTRACIJŲ (LSAD) GEBĖJIMŲ IR PASITIKĖJIMO STIPRINIMO PROJEKTAS ŽEMĖS VALDYMO IR NAUDOJIMO POLITIKAI ĮGYVENDINTI IR IŠKYLANTIEMS KLAUSIMAMS SPRĘSTI

Projekto tikslai ir rezultatai

Šiuo projektu siekiama:

- a) Tikslas: Detaliai (žingsnis po žingsnio) aprašyti žemės administravimo procesus ir procedūras, atliekamus NŽT, Valstybės įmonės Valstybės žemės fondo (VŽF) ir LSAD;¹ įvertinti, kuriuos iš jų būtų galima (ir kaip) sutrumpinti (bet ne žemės administravimo kokybės sąskaita);
Rezultatas: Procedūrų žemėlapiai.
- b) Tikslas: NŽT, VŽF ir LSAD įvertinti arba padėti įsivertinti turimus ir reikalingus išteklius (įskaitant ir reikalingus gebėjimus) šioms procedūroms įgyvendinti rezultatyviai ir efektyviai;
Rezultatas: Gebėjimų analizė².
- c) Tikslas: Sudaryti tarp NŽT ir LSAD praeityje buvusių ginčytinų situacijų aprašus, įtraukiant ir sprendimo būdų aprašymą (jei situacijos buvo išspręstos);
Rezultatas: Praeities problemų ir jų sprendimų aprašas.
- d) Tikslas: Nustatyti Lietuvos gerąją praktiką ir sudaryti sąlygas ją paskleisti, apsieisti ja;
Rezultatas: Skyriai - sektini pavyzdžiai, Dvynių projektai.
- e) Tikslas: Mokymų programos (gebėjimų stiprinimo plano) parengimas ir įgyvendinimas, remiantis gebėjimų analizės (b) rezultatais;
Rezultatas: Mokymai.
- f) Tikslas: Įgyvendinus aukščiau paminėtus tikslus (a -> e), parengti pasiūlymus Vyriausybei dėl žemės administravimo funkcijų optimizavimo³; o taip pat, įvertinus kiekvienos iš institucijų gebėjimus (b)⁴, 2023-2024 m. grįžti svarstyti klausimo dėl teisės savivaldybėms disponuoti laisva valstybės žeme nuosavybės suteikimo;
Rezultatas: Informuoti sprendimai.

Galimi projekto realizavimo būdai (variantai):

Kolegų vertinimas (Peer review) – 1) Suomijos geodezijos ir žemėtvarkos valdyba (SGŽV); techninė pagalba; 2) gerai veikianti Lietuvos institucija, organizacine struktūra panaši į NŽT (su regioniniais padaliniais ir sąveikaujanti su savivaldybių administracijomis); 3) nepriklausomi ekspertai (pvz; ASU mokslininkai; žmoniškųjų išteklių konsultantai), 4) mišrus variantas iš [1], [2], [3] ar porinės kombinacijos

¹ Procesus ir procedūras aprašyti kiekvienam iš trisdešimt žemės administravimo darbų, išvardytų Aleksandro Stulginskio universiteto (ASU) mokslininkų, vadovaujamų Virginijos Gurskienės, 2018 m. atlikto tyrimo „Efektyvaus ir racionalaus žemės valdymo ir administravimo mokslinė studija“ ataskaitoje (žemės administravimo darbų sąrašas pateikiamas I Priede).

² Savivaldybių administracijoms ši analizė plėstina į visą nekilnojamąjį turtą ir savivaldybių įmonių valdymą. Minimalus variantas – žemės administravimas.

³ Išėities taškas – ASU mokslininkų 2018 m. tyrimo ataskaita „Efektyvaus ir racionalaus žemės valdymo ir administravimo mokslinė studija“.

⁴ Keliama prielaida, kad 2023-2024 m. savivaldybėms atnaujinus bendruosius ir detaliuosius plėtros planus, pagerės LSAD teikiamų prašymų NŽT kokybė. Remiantis ASU studijoje atliktos savivaldybių atstovų apklausos rezultatais, viena pagrindinių kliūčių NŽT ir LSAD bendradarbiavimui yra pasenę ir su LSAD planais nebesutampantys plėtros planai. Rekomenduojama šių planų atnaujinimą viena ar kita forma įtraukti ir į šio projekto veiklų apimtį.

Projekto apimtys: (a), (b) ir (e) – visoms LSAD ir visiems NŽT skyriams, (c) ir (d) – tik tiems, kurie pageidauja dalyvauti šiose veiklose⁵.

Įgyvendinimo terminai: 2020 – 2022 m.

Laukiami rezultatai:

- Didesnis ir detalesnis procedūrinis aiškumas, stiprinami žemės administravimo gebėjimai;
- Pagerėjęs žemės administravimo procedūrų įgyvendinimas; sumažėjusi administracinė – procedūrų našta; spartesnis visuomenei reikšmingos infrastruktūros įrengimas ir daugiau investicijų;
- Pagerėjusi sąveika tarp žemės administravimo proceso dalyvių, padidėjęs pasitikėjimas ir pagarba.

Panašaus tipo (prototipiniai) anksčiau įgyvendinti ar dabar įgyvendinami projektai (finansuoti Europos socialinio fondo):

- Socialinio dialogo skatinimas VP1-1.1-SADM-02-K, http://www.esparama.lt/priemone?priem_id=000bdd5380001174 [2007-2013], konkursinė priemonė;
- Socialinės atsakomybės ir socialinio dialogo skatinimas Nr. 08.5.1-ESFA-V-423, https://www.esinvesticijos.lt/lt//finansavimas/patvirtintos_priemones/socialines-atsakomybes-ir-socialinio-dialogo-skatinimas [2014 - 2020], įgyvendina Valstybinė darbo inspekcija.

⁵ LSA atliktoje apklausoje pasirengimą dalyvauti pilotiniame projekte perimant NŽT funkcijas išreiškė 18 savivaldybių (II Priedas). Į šias veiklas taip pat rekomenduojama įtraukti ir savivaldybes, kuriose žemės administravimo procesai tarp administracijos ir NŽT teritorinių skyrių nėra sklandūs.

I Priedas.

ŽEMĖS ADMINISTRAVIME DALYVAUJANČIŲ INSTITUCIJŲ FUNKCIJŲ PASISKIRSTYMAS

Pateikiamas institucijų, disponuojančių valstybine žeme, atliekamų funkcijų žemėtvarkos, žemės administravimo ir kitose susijusiose veiklos srityse, sąrašas.

Lentelė 1. Nacionalinės žemės tarnybos (NŽT), valstybės įmonės Valstybės žemės fondas (VJVŽF) ir savivaldybių administracijos (SA) vykdomi darbai

Eil. Nr.	Teisės aktais reglamentuojami veiksmai	Institucijos		
		NŽT	VJVŽF	SA
1	2	3	4	5
1.	Parduoda valstybinės žemės sklypus	+	-	-
2.	Perduoda neatlygintinai naudoti, išnuomoja valstybinės žemės sklypus	+	-	-/+
3.	Perduoda savivaldybei patikėjimo teise valstybės žemės sklypus	+	-	-
4.	Atlieka žemės reformos darbų užsakovo funkcijas, planuoja ir administruoja valstybės biudžeto lėšas žemės reformai, žemės tvarkymo ir administravimo darbams vykdyti, duomenims apie šalies žemės fondo būklę rengti (tai atlieka VŽF – žemės informacinei sistemai tvarkyti)	+	-	-
5.	Koordinuoja žemės konsolidacijos darbus ir teisės aktų nustatyta tvarka dalyvauja žemės konsolidacijos procese	+	-	-
6.	Organizuoja regiono lygmens žemėtvarkos schemų bei žemės reformos žemėtvarkos projektų ir valstybinės žemės sklypų formavimo ir pertvarkymo projektų rengimą	+	-	-
7.	Tvirtina žemėtvarkos planavimo dokumentus	+	-	-/+
8.	Sprendžia žemės sklypų pagrindinės žemės naudojimo paskirties keitimo klausimus	+	-	-/+
9.	Priima sprendimus paimti žemę visuomenės poreikiams	+	-	-
10.	Organizuoja ir vykdo žemės naudojimo valstybinę kontrolę	+	-	-
11.	Atlieka valstybinę žemėtvarkos planavimo dokumentų priežiūrą	+	-	-
12.	Atlieka žemės sklypų kadastro duomenų (bylų) patikrą	+	-	-
13.	Priima sprendimus suformuoti ar pertvarkyti pagal teritorijų planavimo dokumentus suprojektuotus valstybinės žemės sklypus	+	-	-
14.	Priima sprendimus pertvarkyti pagal teritorijų planavimo dokumentus suprojektuotus savivaldybės ar privačios žemės sklypus	+	-	-
15.	Išduoda kvalifikacijos pažymėjimus rengti žemėtvarkos planavimo dokumentus, geodezininko, matininko kvalifikacijos pažymėjimus, stabdo ar panaikina jų galiojimą	+	-	-
16.	Tvirtina savivaldybės lygmeniu rengiamus teritorijų planavimo dokumentus bei žemės valdų projektus	-	-	+
17.	Organizuoja savivaldybės teritorijos ar jos dalies teritorijų planavimo dokumentų rengimą, taip pat įstatymų ir atitinkamų taisyklių nustatytais atvejais – žemės sklypų formavimo ir pertvarkymo projektų ir žemės paėmimo visuomenės poreikiams projektų rengimą	-	-	+
18.	Išnuomoja ir perduoda neatlygintinai naudoti valstybinės žemės sklypus, perduotus patikėjimo teise savivaldybei	-	-	+
19.	Teikia NŽT prašymus dėl visuomenės poreikiams reikalingų privačios žemės sklypų paėmimo	-	-	+

Eil. Nr.	Teisės aktais reglamentuojami veiksmai	NŽT	VĮVŽF	SA
1	2	3	4	5
20.	Sprendžia žemės sklypų pagrindinės žemės naudojimo paskirties ir (ar) būdo keitimo klausimus	-	-	+
21.	Teikia siūlymus institucijai, administruojančiai valstybės biudžeto ir Europos Sąjungos paramos žemės ūkiui ir kaimo plėtrai skirtas lėšas, dėl šių lėšų skyrimo planavimo dokumentuose nurodytoms priemonėms įgyvendinti.	-	-	+
22.	Organizuoja patikėjimo teise valdomuose žemės sklypuose žemėtvarkos darbus, gerinančius žemės naudojimą	-	-	+
23.	Rengia duomenis apie šalies žemės fondo būklę, vykdo žemės išteklių naudojimo stebėseną (monitoringą).	-	+	-
24.	Tvarko Lietuvos Respublikos žemės informacinę sistemą (ŽIS).	-	+	-
25.	Įgyvendina teisės aktų nustatyta tvarka valstybės biudžeto ir Europos Sąjungos lėšomis finansuojamas priemones, gerinančias žemės valdų struktūras ir mažinančias apleistos žemės plotus.	-	+	-
26.	Organizuoja įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka žemės konsolidacijos projektų rengimą ir jų sprendinių įgyvendinimą	-	+	-
27.	Veikia valstybės vardu valstybei paveldint ir įsigyjant valstybės nuosavybėn privačios žemės sklypus, priskirtus žemės konsolidacijos projekto teritorijai.	-	+	-
28.	Vykdo valstybinės žemės sklypų pardavimo ir nuomos aukcionus	-	+	-
29.	Atlieka melioracijos darbų ir melioracijos statinių naudojimo valstybinę priežiūrą.	-	+	-
30.	Tvarko melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitą bei kadastrą.	-	+	-

Šaltinis: ASU mokslininkų tyrimas „Efektyvus ir racionalus žemės valdymo ir administravimo mokslinė studija“, 9 lentelė 66-68 psl

II Priedas.

IŠTRAUKA IŠ LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ASOCIACIJOS (LSA) VALDYBOS POSĖDŽIO 2019 M. RUGSĖJO 18 D. AIŠKINAMOJO RAŠTO DĖL BANDOMOJO PROJEKTO IR SAVIVALDYBIŲ APKLAUSOS REZULTATAI

LSA ŽVKR komiteto posėdyje buvo nutarta apklausti savivaldybes dėl bandomojo projekto iniciavimo tikslingumo, suteikiant savivaldybėms teisę disponuoti valstybine žeme. Į LSA apklausą atsakymus pateikė 38 savivaldybės iš 60. 26 savivaldybės nurodė pritariančios bandomojo projekto idėjai. 18 savivaldybių atsakė manančios, kad yra pasirengusios jį įgyvendinti. Projekto idėjai nepritarė 3 iš 38 savivaldybių: Kalvarijos, Pasvalio rajono ir Mažeikių rajono savivaldybės.

Savivaldybių apklausa dėl pageidavimo dalyvauti pilotiniame projekte perimant NŽT funkcijas

Savivaldybė	TAIP	NE	PASTABA
Alytaus m. sav.	taip		pritaria idėjai
Alytaus r. sav.	taip		pritaria idėjai
Druskininkų sav.			
Lazdijų r. sav.	taip		pritaria su išlygomis
Varėnos r. sav.		ne	nėra pasirengusi, trūksta specialistų, lėšų
Birštono sav.		ne	nėra baigta restitucija
Jonavos r. sav.		ne	pritaria idėjai
Kaišiadorių r. sav.		ne	nuomonės nepateikė
Kauno m. sav.	taip		pritaria su išlygomis
Kauno r. sav.			
Kėdainių r. sav.		ne	turi daug klausimų, nėra pasirengusi
Prienų r. sav.	?		pritaria idėjai, turi specialistų
Raseinių r. sav.			
Klaipėdos m. sav.	taip		pritaria idėjai
Klaipėdos r. sav.		ne	kol nebaigta restitucija projekte nenorėtų dalyvauti
Kretingos r. sav.	taip		pritaria idėjai
Neringos sav.		?	pritaria idėjai, neparašė dėl pageidavimo dalyvauti
Palangos m. sav.			
Skuodo r. sav.		ne	trūksta specialistų, resursų
Šilutės r. sav.	taip		pritaria idėjai
Kalvarijos sav.		ne	projektas netikslingas
Kazlų Rūdos sav.			
Marijampolės sav.			
Šakių r. sav.	taip		pritaria idėjai
Vilkaviškio r. sav.		ne	pritaria ir teikia siūlymus
Biržų r. sav.		ne	pritaria idėjai
Kupiškio r. sav.			
Panevėžio m. sav.		?	pritaria idėjai su išlygomis dėl finansavimo

Panevėžio r. sav.		ne	pritaria idėjai
Pasvalio r. sav.		ne	nepritaria po konsultacijų su NŽT
Rokiškio r. sav.			
Akmenės r. sav.	taip		pritaria idėjai
Joniškio r. sav.		ne	nėra pasirengusi, trūksta specialistų, lėšų
Kelmės r. sav.			
Pakruojo r. sav.	taip		pritaria idėjai su išlygomis dėl finansavimo
Radviliškio r. sav.			
Šiaulių m. sav.	taip		nuomonės nepateikė
Šiaulių r. sav.		ne	pritaria idėjai
Jurbarko r. sav.			
Pagėgių sav.			
Šilalės r. sav.			
Tauragės r. sav.			
Mažeikių r. sav.		ne	nepritaria kol nebaigtas apleistų žemių tvarkymas
Plungės r. sav.			
Rietavo sav.			
Telšių r. sav.	taip		pritaria idėjai
Anykščių r. sav.			
Ignalinos r. sav.	taip		nėra baigta restitucija
Molėtų r. sav.			
Utenos r. sav.		ne	pritaria idėjai
Visagino sav.	taip		pritaria su išlygomis ir siūlymais
Zarasų r. sav.			
Elektrėnų sav.	taip		pritaria idėjai
Šalčininkų r. sav.			
Širvintų r. sav.	taip		pritaria idėjai
Švenčionių r. sav.	taip		pritaria idėjai
Trakų r. sav.			
Ukmergės r. sav.			
Vilniaus m. sav.	taip		pritaria idėjai
Vilniaus r. sav.		ne	pritaria idėjai, nebaigta restitucija

VISO

19

19

38

Iš jų pritaria projektui:

26

Iš jų nepritaria projektui:

3